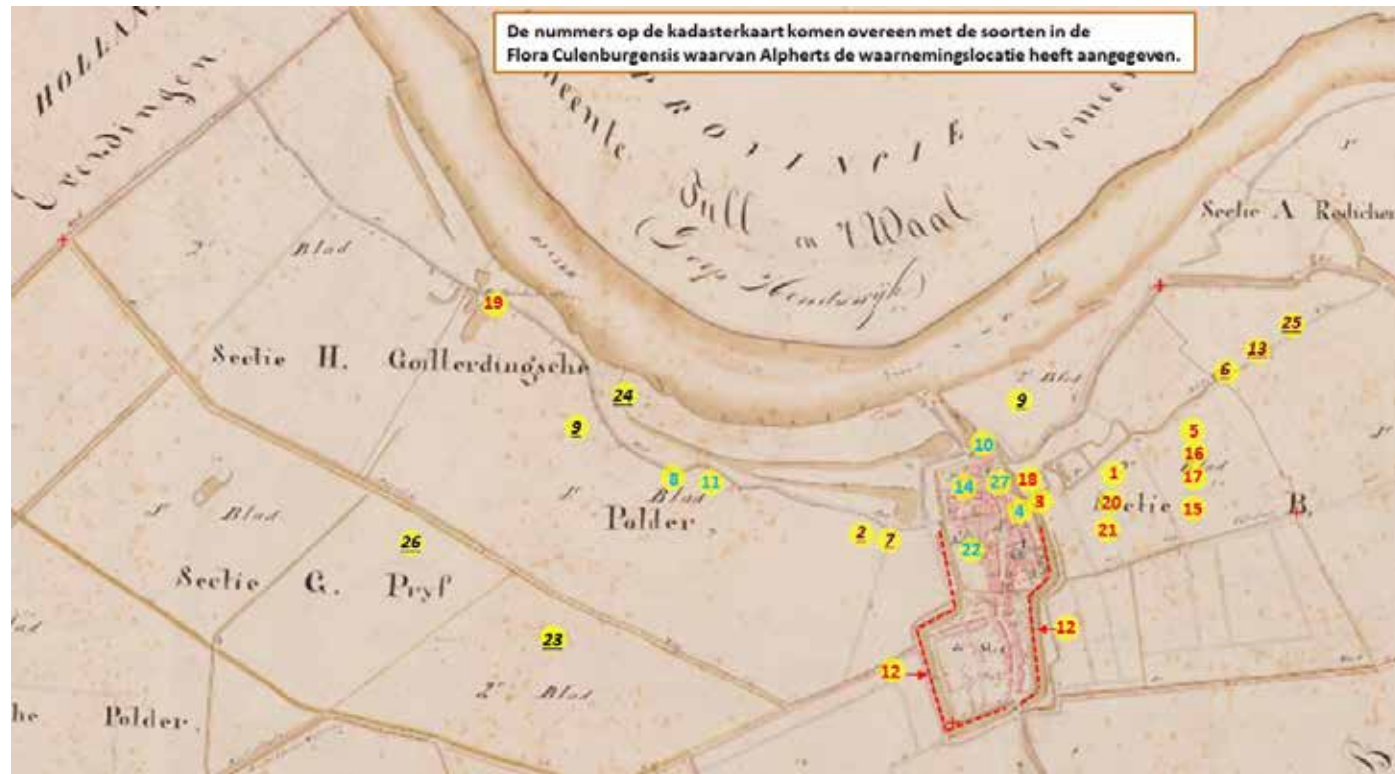

Een wandeling met *Willem Alpherts*

door Leo van der Kooij

In Hak-al 03-2023 staat een uitgebreid artikel van Wim Rubers en Kees van de Vate over de Flora Culenburgensis, een door Willem Johan Alpherts (1795-1866) tussen 1863 en 1865 vervaardigd tweedelig album met gekleurde afbeeldingen van 204 planten dat dit jaar verscheen bij het Historisch Genootschap Voet van Oudheusden.

Om deze planten te verzamelen heeft Alpherts ongetwijfeld vele wandelingen in en rond Culenburg gemaakt. Leo van der Kooij heeft geprobeerd zich in te leven in een zo'n wandeling en daarvan een verslag van gemaakt. Er is geen enkel concreet bewijs dat Willem Alpherts precies die wandeling gemaakt zou hebben. Het is slechts een impressie. Zo zou het gegaan kunnen zijn. In ieder geval zijn genoemde locaties door hem bezocht en hij heeft ter plekke planten verzameld die hij in zijn Flora heeft afgedrukt.

Muurvaren

Het is een mooie dag eind mei 1864. Willem Alpherts gaat erop uit om planten te verzamelen voor zijn Flora Culenburgensis waar hij vorig jaar mee begonnen is. Hij heeft al veel mooie afdrucken gemaakt, maar hij wil nog veel meer planten verzamelen en in zijn flora opnemen. Hij trekt de achterdeur van zijn woning aan de Ridderstraat dicht en gaat op stap, eerst door zijn achtertuin en dan langs de ruïne van een muurtoren van de oude stadswal. Vorig jaar had hij hier een mooi exemplaar van de muurvaren verzameld. Tot zijn vreugde groeien er nog een paar mooie exemplaren. Die hoeven dus niet meer in zijn botaniseertrommel gestopt. Hij slaat rechtsaf de Slotstraat in en betreedt al snel het Voorburg. Vanaf de brug over de Slotgracht ziet hij in het water al de waterpest opkomen, een nieuwkomer in de Nederlandse flora die op veel plaatsen woekert en daardoor watergangen verstikt. Een eindje verderop kijkt hij uit over de Volencampen, de weide waar de graaf van Culenburg vroeger zijn paarden liet grazen. De sloten staan nu vol met de prachtige, witte trossen van de waterviolier. Helaas heeft

hij geen hark bij zich om een paar mooie exemplaren uit het water te trekken. Volgende week nog maar eens terugkomen.

De Plantage

Hij vervolgt zijn weg over de Noorddreef en slaat rechtsaf de Plantagedreef in. Hij is op zoek naar het veenpluis dat hij eerder gevonden had in de Plantage. Het in de 18e eeuw aangelegde wandelpark met zijn rechte lanen is onlangs helemaal opnieuw aangelegd in de romantische landschapsstijl naar een ontwerp van de beroemde tuinarchitect Zocher. Zowaar ziet hij nog enkele witte pluizen tussen de oeverplanten van de nieuwe vijvers staan. Die gaan in zijn trommel. Ook het groot springzaad kan de trommel in. Nu weer teruggewandeld naar de Achterweg. Hier staan een paar forse planten met grote, gele, paardenbloemachtige bloemen: groot streepzaad! Hij zoekt een mooie, gave plant uit om mee te nemen. De hondsrös die hier ook staat, is nog niet in bloei. Hij loopt nu naar de Lekdijk, door hem Lekkendijk genoemd. Hier slaat hij weer linksaf in de richting van de Veerweg.

Spoorbrug

Verderop heerst een enorme bedrijvigheid. Tientallen arbeiders zijn aan het werk voor de aanleg van de spoorbrug. Er wordt een hoge dijk opgeworpen waardoor de Kleine Lek al is afgedamd. Ook wordt er gemetseld aan de enorme brugpijlers. Het zal nog tot 1868 duren eer de brug klaar is en de eerste trein eroverheen zal daveren. Helaas zal Willem Alpherts dat niet meer meemaken. De Lekdijk staat vol met mooie wilde planten zoals ijzerhard, knooppkruid en kattendoorn, maar die moeten nog in bloei komen. Nu is hij op weg naar de kleine buurtschap Dilla, een stukje verder in westelijke richting. Hier bloeit volop het moeraskartelblad, een prachtige plant waarvan niet alleen de bloemen, maar ook de plant zelf paars gekleurd zijn. Er staan er genoeg om een paar mooie exemplaren te verzamelen.

Het wordt tijd om weer op huis aan te gaan voor het middagmaal. Hij keert weer om en loopt de Goilberdingerstraat in, maakt nog

Groot streepzaad, moeraskartelblad
Muurvaren, waterviolier.

even een ommetje door de Weeshuisgang vanuit de Herenstraat. Hier wist hij nog de gele helmblom te staan. Gelukkig staan ze er nog, maar om een mooi exemplaar te oogsten, is het nu nog te vroeg in het seizoen. Dan nog even langs de Lange Meent gelopen voor het wit vetkruid. Ook dat kan hij nog niet meenemen, maar

gelukkig staan de sierlijke, kleine vetplantjes er nog. Bij thuiskomst moeten de planten mooi uitgespreid tussen vloeipapier in de plantentepers. Al met al is Alpherts tevreden over de oogst van vandaag. Wij kunnen vandaag de dag met eigen ogen de afdrucken van de verzamelde planten in zijn flora bewonderen. 🐦